

L'anglès de cor català

Reporter · John Langdon-Davies era solidari i curiós. Desconegut i amant del Pirineu, aquest periodista nascut a Zululàndia (Sud-àfrica) que va créixer al Regne Unit, pacifista i cosmopolita, va ser un dels millors informadors de la Guerra Civil espanyola, un fervent defensor de la República i un amant de Catalunya, una terra que va estimar i va entendre.

Si no hagués estat per la persistència d'un investigador, en Miquel Berga, segurament avui a Catalunya John Eric Langdon-Davies es mantindria en l'anonimat, desconegut tant pels cercles il·lustrats com pels populars i s'hauria perdut una biografia intensa, que va començar el 18 de març del 1897 a Eshowe, capital de Zululàndia (Sud-àfrica), on va néixer. Era fill d'un predicador i pedagog que, acompanyat de la seva esposa, Ethel Brown, i impulsat per l'esperit solidari i la fe religiosa, va deixar Londres per fundar la primera escola pública del país d'acollida. Quan John tenia tres anys va morir el pare i el fet va marcar la vida polifacètica d'un curiós amb vocació de periodista que va convertir els seus articles en un tractat sobre la condició humana i es va mostrar solidari amb un poble, el català, que va anar descobrint i estimant fins al punt que, tot i la derrota republicana, una causa justa que va defensar, va decidir tornar a la Costa Brava i convertir Casa Rovira, una vella mansió noucentista de Sant Feliu de Guíxols, en residència permanent.

Militant de la no-violència, cosa que li va comportar complicacions, quan va tornar a la metròpoli, sobretot a Yardley Court, l'escola preparatòria de Tonbridge (Kent), va aconseguir una beca a Oxford. Els dies de la Primera Guerra Mundial es va mostrar contrari a anar al front a defensar el King and Country, i per això el van tancar a la presó i va perdre l'ajuda de la universitat. Casat la primera vegada amb Constance Rina Connie, autor d'un llibre, *Militarism in Education*, en què va plasmar les idees pacifistes, viatger a Irlanda, on es va posar en contacte amb intel·lectuals independentistes, el 1921, "fugint de la civilització de les màquines", va arribar al Pirineu i es va instal·lar a Ripoll. Allà va rebre el suport d'alguns poetes i escriptors de la terra i va treure una molt íntima coneixença amb Ramon Casanova i Darné, hereu de la Farga Casanova, que el va ajudar a descobrir la muntanya i el va introduir en cercles on va trobar amistats perdurables com ara Josep Maria López-Picó, Tomàs Garcés i Marià Manent, membres actius d'Acció Catalana que el van ajudar a entendre la problemàtica d'un país que lentament l'anava fascinant i pel qual va lluitar per la seva emancipació.

La relació entre l'escriptor i Catalunya mai més es va trencar. Va tornar a Anglaterra, on es va presentar com a candidat del Partit Laborista; va viatjar als Estats Units el 1923 com a periodista del *Daily News*; va cobrir

el cop de Primo de Rivera, i la primavera del 1926 es va instal·lar per primera vegada a Sant Feliu de Guíxols, on va viure a tocar del passeig del Mar fins l'estiu del 1928, quan va viatjar al nord d'Espanya per fer un d'estudi antropològic del món rural. Conegut com "l'anglès que balla sardanes", amic de Josep Pagès i Vicenç Gandol, el primer carter republicà, el segon enterraments i alcalde franquista, va tornar temporalment a Anglaterra per "donar una bona educació als fills" i va publicar *Dancing Catalans*, un llibre del 1929 que recollia les vivències de Ripoll i l'estada a Sant Feliu i en què feia una clara diagnosi del fet català i l'articulació amb la resta de l'Estat. "Des del punt de vista polític, el castellà –va escriure– té totes les virtuts, els vicis i la gràcia del feudalisme, mentre que el català aspira a la il·lustració, els defectes, la vitalitat i, potser, la lletjor de la democràcia moderna."

Integrat en una generació de periodistes conscients del poder de la informació ben feta, Langdon-Davies mai va deixar de publicar i, encara que entre el 1930 i 1935 va viure una època confusa –es va separar de la Constance i va establir la residència als Estats Units, on es va casar amb l'actriu Betty Barr–, el 1936, en esclatar la Guerra Civil, tornava a ser a Espanya per fer de corresponsal del diari *News Chronicle*. Cròniques rigoroses i acurades enviades des de diferents punts de l'Estat marcaven el pols de la confrontació. Va fer una llarga entrevista al president Companys i el novembre d'aquell any va publicar *Behind the Spanish barricades* ("Darrere les barricades espanyoles"), un dels primers llibres sobre l'enfrontament fratricida. Les conferències i els actes de suport a la República el van portar a Anglaterra i els Estats Units; va impulsar Plan International, una de les primeres ONG dedicada a donar suport als orfes de guerra; va viure els Fets de Maig; va ajudar escriptors catalans, com ara Ruyra, Manent, Bofill i Elias, i malgrat la derrota, o potser perquè creia en la victòria de la raó i la democràcia, quan va esclatar la Segona Guerra Mundial va deixar de banda l'objecció de consciència i es va mostrar com un actiu militant antifeixista que va convertir la seva ploma en un arma contra la intolerància. Consciència mobilitzadora contra el feixisme, va ser nomenat responsable de la South Eastern Command Fieldcraft School, organització supervisada pel mariscal Montgomery amb la missió de preparar instructors de la Home Guard en tècniques de guerrilla moderna.

Acabada la conflagració, amb 53 anys, intentant recuperar els orígens i la identitat –s'havia divorciat de la segona dona i casat amb Patricia Kipping–, es va instal·lar a Catalunya. Primer a la casa que Marià Manent li va oferir a Premià de Dalt i, després d'una curta estada a Llafranc, va tornar a Sant Feliu de Guíxols, on va llogar una mansió modernista, can Rovira, antigament coneguda com can Pei, un paradís natural voltat d'hortes que va convertir en una residència cosmopolita. Continuava escrivint, fent articles

i conferències, es va relacionar amb Gerald Brenan i Josep Pla, i va decidir transformar la casa en una *guest house*, un hostel obert als amics, professors, intel·lectuals o artistes (entre altres hi van fer estada Rebecca West i Nancy Cunard), una llar confortable on van créixer els quatre fills perfectament integrats a les dues cultures. En els darrers anys, Langdon-Davies es va estar entre Catalunya i la Gran Bretanya i va morir el 1971. La seva vídua va refer la vida amb John Palmer, advocat i pintor, i amb l'ajuda de la Mercedes, una dona d'ulls negres arribada del sud, va mantenir la *guest house* oberta fins a èpoques molt recents. Patricia Langdon-Davis vivia al Passeig. Va morir el 14 d'agost passat. Els dos llibres que va publicar, *Un gat, unes llavors i quinze llibres* (2011) i *El llibre del forat al mig* (2016) són la crònica indispensable d'un temps recuperat.

Sant Feliu de Guíxols John i Patricia Langdon-Davies

Plan International

La Guerra Civil espanyola va marcar profundament un home sensible, de principis, que el 1937, juntament amb el cooperant anglès Eric Muggeridge, va fundar l'organització Foster Parents Plan for Children in Spain (Pla de Famílies d'Acollida per als Nens d'Espanya), que tenia l'objectiu d'ajudar els nens i nenes que havien quedat orfes al llarg del conflicte. La proposta de Langdon-Davies no era nova. John Enric recordava al seu pare, Guy Langdon-Davies, un capellà tolstoïa, un admirador del 'Walden' de Thoreau, fundador de la primera escola a Zululàndia. La pràctica quotidiana va impulsar Langdon-Davies fill a aplicar solucions per a determinades situacions d'estrès social i així va veure clar que per poder ajudar amb garanties les víctimes hi havia d'haver una relació personal entre els nens i els padrins. El 1940, quan en plena Segona Guerra Mundial el voluntariat va adquirir caràcter internacional, l'organització es va passar a dir Foster Parents Plan for War Children (Pla de Famílies d'Acollida per a Nens Afectats per la Guerra) i va marcar les línies amb què encara avui treballa i que es mantenen. Ajuda en zones de guerra, organització de plans d'assistència en casos d'emergència, redacció i desenvolupament de projectes de llarg abast per ajudar els nens, les nenes i les comunitats més desfavorides. Un plantejament senzill, però alhora complicat, d'informar les persones interessades perquè coneguin de primera mà les condicions de vida dels nens, els ajuda a descobrir la cara humana de la pobresa. Al llarg de vuitanta anys, el Plan International, avui conegut com PLAN, ha desenvolupat una incessant activitat i treballa en més de 50 països en vies de desenvolupament a Àfrica, Àsia i Sud-amèrica i està present a 21 països donants. El 2007 va iniciar el programa 'Per ser nena', que lluita contra la desigualtat de gènere i la falta de protecció dels seus drets i busca el seu apoderament a través de l'educació.

